

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΙΣΧΥΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η έννοια της «θαλασσίας ισχύος» είναι πολυσύνθετη και περιεκτική. Από **στρατηγική** άποψη εμπεριέχει το πολεμικό ναυτικό ενός κράτους, το οποίο αποτελεί την «ναυτική ισχύ», το δυναμικό του εμπορικού του στόλου, τις υπάρχουσες υποδομές θαλασσίας δραστηριοποίησεως καθώς και εκμεταλλεύσεως των θαλασσιών και υποθαλασσιών πλουτοπαραγωγικών πόρων, την δυνατότητα ελέγχου θαλασσιών κομβικών σημείων, και την ναυτική παράδοση και ενασχόληση του πληθυσμού. **Πολιτικά** σημαίνει έναν πολλαπλασιαστή ισχύος πρώτου μεγέθους, με τον οποίο το έθνος αντλεί δυνάμεις τόσο από την εσωτερική του συγκρότηση, όσο και από τις συμμαχίες καθώς και από τις περιοχές ασκήσεως ελέγχου ή επιρροής. **Κοινωνικά** η θαλασσία ισχύς συνδέεται με την οικονομική δύναμη που απορρέει από την κυριαρχία στο υγρό στοιχείο καθώς και με τις έννοιες αστική τάξη, κίνηση και διαρκής ροή περιβάλλοντος, εμπόριο, ανθρωποκεντρική και ορθολογική θεώρηση των πραγμάτων, παιδεία, επιστήμες, τέχνες, δημοκρατία και δημιουργία έθνους - κράτους.

Βάσει της παραπάνω προσεγγίσεως, η ενσυνείδητη εθνική επιλογή της στρατηγικής της «θαλασσίας ισχύος», δεν είναι ευκαιριακής ή ακαδημαϊκής φύσεως, αλλά είναι μακρόπνοη, διατρέχει όλο το φάσμα της εσωτερικής συγκροτήσεως και εξωτερικής πολιτικής του κράτους, επηρεάζει σχεδόν κάθε πτυχή, της κοινωνικής ζωής, καθορίζει ευρύτατο πλαίσιο δράσεως και συμπεριφορών και διαμορφώνει συγκεκριμένη κοσμοαντίληψη.

Οι Έλληνες οι οποίοι διαχρονικά στήριξαν την ύπαρξη και την ευημερία τους στην θάλασσα, είναι ο κατ' εξοχήν ναυτικός λαός που πρώτος τίμησε την θάλασσα με θεούς, ενώ οι περισσότερες λέξεις της γλώσσας του προέρχονται από την θάλασσα. Ο Ηρόδοτος εισάγει το θέμα της θαλασσίας ισχύος σε σχέση με την χερσαία, ενώ το έργο του Θουκυδίδη καταδεικνύει τόσο στους συγχρόνους του όσο και στα μεταγενέστερα «ναυτικά κράτη», τον ρόλο της ναυτικής ισχύος ως «γεωπολιτικής σταθεράς», καθώς και τις αναγκαίες στρατηγικές επιλογές ενός κράτους στο οποίο γεωγραφικώς κυριαρχεί η θάλασσα.

Είναι διαχρονικά ενδεικτική και εύστοχη η περιγραφή από τον Θουκυδίδη, της κινητικής κοινωνίας που επιλέγει την στρατηγική της θαλασσίας ισχύος, σε σχέση με μία άλλη στατική κοινωνία χερσαίας ισχύος. Στο έργο του οι Κορίνθιοι, λίγο πριν την έναρξη του

Πελοποννησιακού Πολέμου, απευθυνόμενοι στους Σπαρτιάτες, περιγράφουν τους Αθηναίους ως καινοτόμους, επινοητικούς, ταχείς στην λήψη αποφάσεων και την εκτέλεση αυτών, ριψοκίνδυνους, φιλόδοξους, διαθέτοντες ελεύθερη σκέψη, μη πτοούμενους στις αποτυχίες, μη εφησυχάζοντες επιδιώκοντας διαρκώς νέες επιτυχίες και θεωρούντες ως συμφορά όχι την επίπονη εργασία αλλά την ησυχία της αδράνειας. Αντιθέτως οι Σπαρτιάτες περιγράφονται ως αναβλητικοί, διστακτικοί, μη επινοητικοί και μη αποτολμώντες οτιδήποτε δεν προδικάζεται ως βέβαιη επιτυχία. Στην αρχαιότητα, το πρότυπο του πολίτου μίας κοινωνίας βασιζομένης στην θαλάσσια ισχύ, εκφράζεται από τον Οδυσσέα, ο οποίος αν και ανδρείος, προτιμά να επιβάλλεται με το μυαλό του, ενώ αρνείται πεισματικά να υποταγεί στο πεπρωμένο ή σε δεδομένη τάξη πραγμάτων.

Διαχρονικά δικαιώνεται η άποψη ότι η αστική τάξη είναι αυτή που μετατρέπει την θάλασσα σε πηγή πολιτικής και οικονομικής ισχύος, (π.χ. κλασική Αθήνα, Βενετία, Γένοβα, Αγγλία, Γαλλία, Ολλανδία, Η.Π.Α.). Είναι αξιοσημείωτο ότι η βυζαντινή συρρίκνωση συνδυάζεται με την υποβάθμιση της αστικής τάξεως και του στόλου (πολεμικού και εμπορικού), ενώ αντιθέτως περίοδοι ακμής και ευημερίας όπως οι εποχές του Ιουστινιανού, του Ηρακλείου και του Νικηφόρου Φωκά, βασίσθηκαν στην επιρροή του ελληνικού πληθυσμού της ευρύτερης περιοχής περί το Αιγαίο και στην ύπαρξη ισχυρού στόλου. Είναι ακόμη γεγονός ότι από την εμποροναυτική τάξη του ελληνισμού δημιουργήθηκε η Φιλική Εταιρεία για να αναλάβει την εθνική αφύπνηση των Ελλήνων από τον λήθαργο στον οποίο τους είχαν καταδικάσει επί αιώνες, αυτοκρατορικά και πολυφυλετικά οικουμενικά μοντέλα διακυβερνήσεως.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΙΣΧΥΟΣ

Ο κορυφαίος νεώτερος αναλυτής της θαλασσίας ισχύος, αμερικανός Υποναύαρχος Άλφρεντ Θ. Μάχαν (1840 – 1914) επισημαίνει ότι ο όρος «θαλασσία ισχύς», προσδιορίζεται ως η δυνατότητα νομής και κατοχής των θαλασσιών πόρων στους οποίους οφείλεται η οικονομική ευρωστία και πολιτική δύναμη των κρατών. Έχοντας μελετήσει σε βάθος την Ρώμη του 2^{ου} αιώνα του καρχηδονιακού πολέμου και κυρίως την ιστορία της μεγαλύτερης δυνάμεως της εποχής του, της Μ. Βρετανίας, ο Μάχαν κατέληξε στο αξιόπιστο συμπέρασμα ότι η ανάπτυξη θαλασσίας ισχύος μετατρέπει μία χώρα σε μεγάλη και ισχυρή, υπό τις εξής προϋποθέσεις:

- Κατάλληλη γεωγραφική θέση (π.χ. γειτνίαση με κύριες θαλάσσιες διόδους).
- Κατάλληλη φυσική διαμόρφωση ακτογραμμών (π.χ. φυσικοί λιμένες, νησιά, όχι ιδιαίτερα γόνιμο έδαφος κ.λ.π.).

- Έκταση ακτογραμμής, σε σχέση με τον πληθυσμό της χώρας.
- Ποσοστό πληθυσμού που στρέφεται προς την θάλασσα και τις συναφείς δραστηριότητες (εμπορικό ναυτικό, πολεμικό ναυτικό, αλιεία, θαλάσσιος τουρισμός, ναυταθλητισμός, ναυπηγοεπισκευαστικές ζώνες, λιμενικές υποδομές, ναυτικό υλικό).
- Εθνικός χαρακτήρας και νοοτροπία (π.χ. τάση προς εμπόριο, εξωστρέφεια, ικανότητα ιδρύσεως υγιών αποικιών, διασπορά στο εξωτερικό).
- Χαρακτήρας κυβερνήσεως (κατά πόσο η κυβέρνηση έχει την ικανότητα να παρέχει ευφυή καθοδήγηση, με στόχο την ανάπτυξη της θαλασσίας ισχύος).

Η χώρα μας προφανώς πληρεί τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις εκτός ίσως από την τρίτη, λόγω του δημογραφικού προβλήματος και την τελευταία. Μία ματιά στην ιστορία μας, στην γεωγραφία μας, στον παγκοσμίως πρωταγωνιστή εμπορικό μας στόλο, στο εμπορικό και ριψοκίνδυνο δαιμόνιο της φυλής μας και στην ναυτική μας παράδοση, πείθει και τον πλέον δύσπιστο. Πιστεύω ότι η μοναδική γεωστρατηγική θέση της Ελλάδος μεταξύ τριών Ηπείρων, πλησίον σπουδαίων ναυτικών διόδων προς την Μ. Θάλασσα και την ΝΑ Ασία, με την πληθώρα των νήσων και τα 16.000 χλμ ακτογραμμής, τους λιμένες της που αποτελούν την πύλη της Ευρώπης, την Κρήτη στην καρδιά της Α. Μεσογείου καθώς και τον άξονα Κρήτη – Ρόδος – Κύπρος, δεν χρήζουν περαιτέρω αναλύσεως, για το παρόν ακροατήριο. Επιπλέον σύγχρονοι παράγοντες που συνηγορούν προς την κατεύθυνση αποκτήσεως θαλασσίας ισχύος είναι οι ακόλουθοι:

- Η διαρκώς εντεινομένη παγκοσμιοποίηση, που ενισχύει τις προϋποθέσεις εμπορίου, διακρατικών συνεργασιών, ροής πληροφοριών και διαχύσεως της τεχνολογίας.
- Η εκθετική αύξηση των ενεργειακών αναγκών παγκοσμίως και η χρησιμοποίηση των ενεργειακών οδών ως γεωστρατηγικού και γεωοικονομικού εργαλείου. Επιπλέον επισημαίνεται η αύξηση μεταφορών υδρογονανθράκων μέσω Α. Μεσογείου, στα πλαίσια των προσπαθειών είτε ανεξαρτήσεως της Ευρώπης από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα, είτε παρακάμψεως της Ουκρανίας από τους Ρώσους.
- Η ύπαρξη υποθαλασσίων κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στην λεκάνη της Α. Μεσογείου σε συνδυασμό με την δραστική μείωση των υφισταμένων χερσαίων αποθεμάτων (π.χ. συμφωνία Κύπρου, Αιγύπτου και Λιβάνου για έρευνες στην υφαλοκρηπίδα)
- Οι διεκδικήσεις της Τουρκίας επί του ελληνικού θαλασσίου χώρου και η αναβαθμισμένη και συστηματική επιδίωξη της χώρας αυτής να ελέγξει την Α. Μεσόγειο, η οποία την έχει οδηγήσει σε

φιλόδοξα προγράμματα αποκτήσεως θαλασσίας και κυρίως ναυτικής ισχύος, στα πλαίσια μετατροπής της σε περιφερειακή δύναμη.

- Η παρουσία και το άμεσο ενδιαφέρον Διεθνών Οργανισμών (π.χ. NATO, Ε.Ε.) και μεγάλων δυνάμεων για την ευρύτερη θαλασσία περιοχή, όπως οι Η.Π.Α., Κίνα (πρόσφατη συμφωνία με Ελλάδα για λιμενικές εγκαταστάσεις Πειραιώς), Ρωσία. Η εν λόγω παρουσία και ενδιαφέρον, πέραν της πολιτικής διαστάσεως, προκαλεί ιδιαίτερες ανεφοδιαστικές και τεχνικοεπισκευαστικές απαιτήσεις, εθνικού ενδιαφέροντος.
- Το διαχρονικό διεθνές τουριστικό ενδιαφέρον για τις ελληνικές νήσους και ακτές.
- Το γεγονός ότι το συντριπτικό ποσοστό του παγκοσμίου εμπορίου αλλά και του ανεφοδιασμού της χώρας μας, διεξάγεται δια θαλάσσης.

Κατά συνέπεια η επιλογή της στρατηγικής της θαλασσίας ισχύος, έχει νομοτελειακό χαρακτήρα, διότι μόνο αυτή δύναται να παρέξει στην χώρα μας ασφάλεια, οικονομική ισχύ, καθώς και συγκριτικό πλεονέκτημα, ιδιαιτερότητα και μοναδικότητα στα πλαίσια των συμμαχιών της. Το υγρό στοιχείο προσδιορίζει τον εθνικό μας χαρακτήρα και συνεπώς η παραμέλησή του ακυρώνει την ίδια την ύπαρξή μας, αφού τόσο η θάλασσα όσο και ο ελληνισμός ενέχουν οικουμενική και προοδευτική διάσταση.

Σήμερα δυστυχώς η θαλασσία ισχύς της χώρας παρουσιάζει ρωγμές που εντοπίζονται κυρίως στους τομείς στρατηγικής, των μέσων και των υποδομών. Το Αιγαίο από διαχρονικό κέντρο βάρους του ελληνισμού, έχει μετατραπεί σε παραμεθόριο περιοχή με αναγνωρισμένα ζωτικά συμφέροντα της Τουρκίας σ' αυτό, με αναστολή της δυνατότητας επεκτάσεως των χωρικών μας υδάτων, σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο, με αναστολή της δυνατότητας εκμεταλλεύσεως των υποθαλασσίων πλουτοπαραγωγικών πόρων, με περιστολή της εθνικής κυριαρχίας επί βραχονησίδων και των χωρικών τους υδάτων και με τον πληθυσμό του Αιγαίου να φθίνει. Παράλληλα η χώρα μας έχει αποτραβηχθεί από τον φυσικό της χώρο και πηγή ισχύος της, που είναι η Α. Μεσόγειος, μία από τις πλέον στρατηγικές περιοχές του πλανήτη, δημιουργώντας γεωστρατηγικό κενό το οποίο ενσυνείδητα και όχι συγκυριακά επιδιώκει να καλύψει η Τουρκία με σημαντικά εξοπλιστικά προγράμματα για το πολεμικό Ναυτικό και την Αεροπορία της. Με τον τρόπο αυτό διευκολύνεται και η τουρκική φιλοδοξία επιβολής καθεστώτος μειωμένης εθνικής κυριαρχίας στην Κύπρο.

Δίχως να υποτιμάται η βαλκανική και η ευρωπαϊκή ενδοχώρα, ο σχεδόν αποκλειστικός προσανατολισμός προς αυτές, αφαιρεί το ιδιαίτερο συγκριτικό πλεονέκτημα της Ελλάδος και ενδεχομένως την καθιστά εμμέσως δορυφόρο της Τουρκίας, στον βαθμό που αυτή καθίσταται όλο και περισσότερο απαραίτητη είτε για την ενεργειακή τροφοδοσία της Ευρώπης, είτε για τον ΝΑΤΟϊκό στρατηγικό σχεδιασμό της ευρύτερης περιοχής. Οι συμμαχίες μας ΝΑΤΟ και Ε.Ε. ωθούν σε «εκλογίκευση» των δήθεν διαφορών μας με την Τουρκία, στα πλαίσια του «εξευρωπαϊσμού» της και θεωρούν αναχρονισμό, το αυτονόητο καθήκον δυναμικής προασπίσεως των κυριαρχικών μας δικαιωμάτων. Όπως άλλωστε edίδαξε πρώτος ο Θουκυδίδης, οι στάσεις και συμπεριφορές συμμάχων, ουδετέρων και εχθρών, έναντι μία χώρας, καθορίζονται από το ειδικό βάρος της χώρας αυτής στο διεθνές γίγνεσθαι.

Η καθοδική πορεία των εμπορικών συναλλαγών με τις χώρες της Μ. Ανατολής και της Β. Αφρικής και η αύξηση των αντιστοίχων Τουρκικών, αποδεικνύουν την προαναφερθείσα τάση εγκαταλείψεως του φυσικού μας χώρου, με τους λαούς του οποίου μας συνδέουν ιστορικοί, οικονομικοί και πολιτιστικοί δεσμοί, καθώς και σχέσεις εμπιστοσύνης. Με δεδομένη την υποτονική εθνική εμπλοκή στην Α. Μεσόγειο, η απλή συμμετοχή στην Ε.Ε., κρίνεται ότι δεν προσδίδει το απαιτούμενο ειδικό βάρος στην χώρα μας, ενώ αντιθέτως η σταδιακή πλήρωση του κενού αυτού από την Τουρκία, μέσω της πρόσφατης νέο-οθωμανικής εξωτερικής πολιτικής του Κου Νταβούτογλου, προκαλεί την προνομιακή μεταχείριση της χώρας αυτής.

Σύμφωνα με τον καθηγητή Π. Κονδύλη, «αποτελεί κεφαλαιώδες σφάλμα στρατηγικής εκτιμήσεως να μην θεωρείται ως πηγή της αύξουσας τουρκικής πίεσης πάνω στην Ελλάδα η συνεχής διεύρυνση της διαφοράς ανάμεσα στο γεωπολιτικό δυναμικό των δύο χωρών, αλλά να αποδίδεται ο δυναμικός τουρκικός επεκτατισμός στον «οθωμανισμό», στον «ασιατικό χαρακτήρα» της Τουρκίας κ.λ.π., οπότε εξάγεται το συμπέρασμα ότι μόλις η Τουρκία (ακολουθώντας το δικό μας φωτισμένο παράδειγμα) ξεπεράσει αυτούς τους «εθνικιστικούς αταβισμούς», πάρει τον «ευρωπαϊκό δρόμο» και υποκαταστήσει τις στρατιωτικές με οικονομικές δραστηριότητες, τότε αυτόματα θα εκλείψει και η απειλή εκ μέρους της».

Οι παραπάνω σκέψεις οδηγούν στην ανάγκη ιδιαίτερης περιληπτικής εξετάσεως της σημαντικής συνιστώσας της θαλασσίας ισχύος, που είναι η ναυτική ισχύς.

ΝΑΥΤΙΚΗ ΙΣΧΥΣ

Φορέας της ναυτικής ισχύος είναι το Πολεμικό Ναυτικό (Π.Ν.), του οποίου η ανάπτυξη δίχως την ύπαρξη θαλασσίας ισχύος, είναι αμφιβόλου αποτελεσματικότητας.

Το Π.Ν. αποτελεί το πλέον κατάλληλο στρατιωτικό εργαλείο, για την άσκηση εξωτερικής πολιτικής, στους τομείς της διπλωματίας, της αποτροπής και της πολιτικής επιρροής, τόσο κατά την ειρήνη, όσο και κατά την αντιμετώπιση κρίσεων. Μέσω των διεθνών υδάτων το Π.Ν. δεν αντιμετωπίζει εμπόδια προσβάσεως και παραμονής ακόμη και πλησίον ξένων χωρικών υδάτων. Η διεξαγωγή κοινών ναυτικών ασκήσεων, με έτερα κράτη ή απλώς η παρουσία ναυτικών δυνάμεων σε λιμένες ξένων κρατών η σε περιοχές ενδιαφέροντος, εκπέμπει το σχετικό πολιτικό μήνυμα προς φίλους και αντιπάλους. Σε περιόδους κρίσεως, μία ναυτική δύναμη δύναται να αναπτύσσεται ή να αποσύρεται ταχέως σε περιοχές ενδιαφέροντος ή και να παραμένει επί μακρόν σε αυτές η δε σύνθεσή της, αριθμητική και ποιοτική, κλιμακώνει ή αποκλιμακώνει την κρίση. Οι ναυτικές δυνάμεις σε κάθε περίπτωση προκαλούν μικρότερη κλιμάκωση από αντίστοιχη ανάπτυξη χερσαίων ή αεροπορικών δυνάμεων. Σε περίοδο πολέμου το Π.Ν. καλείται να προασπίσει τα εθνικά κυριαρχικά δικαιώματα, διαδραματίζοντας πρωταρχικό ρόλο σε ολόκληρο το θαλάσσιο θέατρο επιχειρήσεων, με την απαραίτητη ασφαλώς συνεργασία του Στρατού Ξηράς και κυρίως της Πολεμικής Αεροπορίας, στα πλαίσια της διακλαδικής δράσεως.

Δεν είναι τυχαίο ότι βάσει των προαναφερθέντων συγχρόνων γεωπολιτικών δεδομένων και παρά την αναδιαρθρωτική μείωση των Ε.Δ. σε πολλά κράτη, το Π.Ν. τους είτε παραμένει ως έχει, είτε αυξάνεται. Σε ότι αφορά την Τουρκία, πριν μερικά χρόνια και με αφορμή την προκαταρκτική φάση κατασκευής των κορβετών τύπου MilGem, ο τότε Α/ΓΕΕΘΑ Στρατηγός Οζκιόκ, σε ομιλία του έθεσε τον στόχο δημιουργίας θαλασσίας ισχύος, απαραίτητο στοιχείο της οποίας θα ήταν η συγκρότηση ισχυρής ναυτικής δυνάμεως με ταυτόχρονη δυνατότητα παρουσίας στην Μ. Θάλασσα, το Αιγαίο και την Α. Μεσόγειο. Ετόνισε δε συγκεκριμένα ότι «Δεν μπορούμε να γίνουμε μία τοπική ή περιφερειακή δύναμη, χωρίς να έχουμε ένα ισχυρό όραμα για την ναυτική κυριαρχία». Το τουρκικό «White Paper» του 1998 του Υπουργείου Άμυνας σηματοδοτεί την αλλαγή αυτή περιγράφοντας την αποστολή του Τ.Π.Ν. ως εξής:

- «Να προασπίσει την χώρα από κάθε απειλή προερχόμενη από την θάλασσα και να παρέξει ασφάλεια στις θαλάσσιες γραμμές επικοινωνιών. Η γεωγραφία της χώρας και οι απαιτήσεις ασφαλείας των θαλασσίων γραμμών επικοινωνιών, επιτάσσει όπως

κατά την ανάπτυξη της δομής των δυνάμεων του Τ.Π.Ν. ληφθεί υπ' όψιν η δυνατότητά του να διεξάγει αποτελεσματικά παράκτιες επιχειρήσεις και συγχρόνως επιχειρήσεις θαλασσίου ελέγχου στην ανοικτή θάλασσα».

Η πρόσφατα υιοθετηθείσα εξωτερική πολιτική του «στρατηγικού βάθους», προσδίδει ακόμη μεγαλύτερη ώθηση στις φιλοδοξίες μετατροπής του Τ.Π.Ν. σε ναυτικό «Blue Water». Η Τουρκία, με μικρές αποκλίσεις, υπηρετεί με συνέπεια τον στόχο δημιουργίας ενός εντυπωσιακού από πλευράς αριθμών και ποιότητας Τ.Π.Ν. του 2020. Η μεγάλη αυτή ναυτική δύναμη προβολής ισχύος, θα είναι εμπλουτισμένη με την αιχμή της τεχνολογίας, από πλευράς αισθητήρων, μέσων, όπλων και οπλικών συστημάτων. Στη δύναμη αυτή, για το θαλάσσιο θέατρο επιχειρήσεων, θα πρέπει να προστεθούν οι εξ ίσου φιλόδοξοι δορυφορικοί και αεροπορικοί προγραμματισμοί (τηλεπικοινωνιακοί και τηλεοπτικοί δορυφόροι, πρόσκτηση 120 Α/Φ 4^{ης} γενεάς F-35 JSF, Α/Φ εγκαίρου προειδοποίησης, Α/Φ διοικήσεως, εκτεταμένα προγράμματα αναβαθμίσεως των υφισταμένων Α/Φ, μη επανδρωμένα Α/Φ UAV, UCAV κ.λ.π.), και οι αγνώστου αριθμού και θέσεως επάκτιες συστοιχίες K/B HARPOON κατά πλοίων επιφανείας.

Θα πρέπει επιπλέον να ληφθεί υπ' όψιν ότι όλες σχεδόν οι νέες μονάδες του Τ.Π.Ν. πρόκειται να ναυπηγηθούν στην Τουρκία, ενώ παράλληλα η τουρκική τεχνολογία θα συμμετάσχει σε σημαντικό βαθμό, στα πλαίσια της προσπάθειας δραστηκής μείωσης της εξαρτήσεως από ξένους προμηθευτές. Σύμφωνα με το CNN TURK, τα ναυτικά του Καναδά, Πακιστάν, Ουκρανίας, Μπανγκλαντές καθώς και αριθμού κρατών της Νοτίου Αμερικής, έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον για την απόκτηση κορβετών του προγράμματος MILGEM.

Πιστεύω ότι δεν αποτελεί έκπληξη η διαπίστωση ότι η συνιστώσα της εθνικής ναυτικής ισχύος μας χρήζει σημαντικής αναβαθμίσεως προκειμένου να πληρεί την αποτρεπτική αποστολή έναντι απειλών η οποία αναλύεται κυρίως σε δυνατότητα προκεχωρημένης παρουσίας, επιτηρήσεως, χειρισμού κρίσεων, επιχειρήσεων θαλασσίου ελέγχου και προβολή ισχύος στην ξηρά σε ολόκληρο το θαλάσσιο θέατρο επιχειρήσεων. Επιπλέον θα πρέπει να προασπίζει τα συμφέροντα του ελληνισμού εκτός επικράτειας, να χρησιμεύει ως εργαλείο της εξωτερικής πολιτικής μας, να συμμετέχει αξιόπιστα στις διασυμμαχικές μας υποχρεώσεις και να ανταποκρίνεται στις εκάστοτε απαιτήσεις συνδρομής στον μεγαλύτερο παγκοσμίως εμπορικό μας στόλο.

Είναι γνωστή και δοκιμασμένη η ρήση ότι οι Ε.Δ. οι οποίες αντιμετώπιζουν την στρατιωτική αναμέτρηση του αύριο με όρους του χθες, είναι καταδικασμένες. Κατά την βιομηχανική εποχή υπήρξε επαναστατική αναθεώρηση θεωριών και δογμάτων, όπως για παράδειγμα ο μηχανοκίνητος πόλεμος και ο στρατηγικός βομβαρδισμός.

Σήμερα ζούμε την επανάσταση της πληροφορίας και υψηλής τεχνολογίας. Ο λεγόμενος δικτυοκεντρικός πόλεμος, εγκαινιάζει νέα εποχή στην οποία μεταβάλλεται η φύση και η προτεραιότητα των αντικειμενικών σκοπών, το βάρος της συλλογής και επεξεργασίας των πληροφοριών μεταφέρεται από τους μεμονωμένους αισθητήρες, όπλα και πολεμικές μονάδες στην πληροφορική υποδομή και στο δίκτυο, οι δυνάμεις έχουν κοινή εικόνα της κατάστασης, δύνανται να διαχωρίζονται γεωγραφικά, ενώ επιβάλλεται η διακλαδική δράση, καθώς και η στενή συνεργασία με πολιτικούς φορείς. Η διοίκηση και ο έλεγχος αποκεντρώνονται, ο χρόνος λήψης αποφάσεων μειούται δραστικά, ενώ η διαλειτουργικότητα αποτελεί προϋπόθεση. Οι διαδοχικές φάσεις του παρελθόντος από την σχεδίαση έως την εκτέλεση συμπύσσονται, ο ρυθμός διεξαγωγής των επιχειρήσεων επιταχύνεται και τα κτυπήματα είναι ταυτόχρονα και μαζικά. Όλες αυτές οι ενδεικτικές μεταβολές επιβάλλουν άμεση αναθεώρηση δογμάτων, οργανώσεως, εκπαίδευσης, γνώσεων, συμπεριφορών και ικανότητας προσομειώσεως.

Με δεδομένο το κόστος της υψηλής τεχνολογίας, το ερώτημα που ανακύπτει είναι κατά πόσο υπάρχουν διαθέσιμα κεφάλαια για την προαναφερθείσα αναβάθμιση της ναυτικής μας ισχύος, σε μία ιδιαίτερα δυσχερή οικονομική συγκυρία. Κρίνεται ότι η εξεύρεση των επιπλέον απαιτούμενων ποσών είναι εφικτή, εφ' όσον συνδυασθεί η τεχνολογία με την κατάλληλη εκμετάλλευση του πλεονεκτήματος της γεωγραφίας του Αιγαίου, προκειμένου να προκύψουν αποτελεσματικές αναλογίες ποσότητας και ποιότητας. Επιπλέον εκτιμάται ότι υπάρχουν περιθώρια εξορθολογισμού των δαπανών στις Ε.Δ., αρκεί τα εξοικονομούμενα κονδύλια να επενδύονται σ' αυτές και όχι να περικόπτονται.

Σε κάθε περίπτωση οι επιλογές αντιμετώπισης επιβουλών κατά της εθνικής κυριαρχίας, αποτελούν θέμα Εθνικής Στρατηγικής και συνεπώς είναι πολιτικού επιπέδου. Θα πρέπει όμως να μην λησμονείται πως υπό το τρέχον Διεθνές Σύστημα, όταν η διαφορά ισχύος δύο αντιπάλων βαίνει αυξανόμενη και υπερβεί ένα κρίσιμο σημείο στην εξίσωση κόστους/οφέλους, είναι ιστορικά τεκμηριωμένο ότι η πολιτική επιλογή του ισχυρού είναι ο «πειθαναγκασμός» και του αδυνάτου ο «κατευνασμός» ή η προσφυγή σε συμμαχίες, εάν αυτές υπάρχουν. Τέλος η αξιόπιστη «αποτροπή», που είναι και το ζητούμενο, είναι συνάρτηση

των παραγόντων της απαραίτητης στρατιωτικής ισχύος (ποιότητα και ποσότητα όπλων, ηγεσία, οργάνωση, εκπαίδευση, ηθικό, δόγμα, υποστήριξη κ.λ.π.), της πολιτικής βουλήσεως για χρήση της ισχύος αυτής, της εν γένει πολιτικής συμπεριφοράς, της λαϊκής συναίνεσης και φρονήματος, της διεθνούς «φήμης» της χώρας καθώς και του πλέγματος των συμμαχιών της.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Στον περιορισμένο διατιθέμενο χρόνο αντί των μακροσκελών και συνθέτων συμπερασμάτων και προτάσεων, που προκύπτουν, θα περιγράψω συνοπτικά, ως επίλογο, το όραμα της εθνικής θαλασσίας ισχύος και είμαι βέβαιος ότι εάν το ενστερνισθεί η ηγεσία και η κοινωνία, είναι δυνατόν να υλοποιηθεί με μακρόπνοο σχεδιασμό, με συνέπεια, συνέχεια, μεθοδικότητα και συγκεκριμένα χρονοδιαγράμματα.

Σε διεθνές επίπεδο η ποντοπόρος ναυτιλία θα πρέπει να διατηρήσει και να αυξήσει την δύναμή της, καθιστάμενη απαραίτητη συνιστώσα του διεθνούς θαλασσιού εμπορίου, μεταφοράς ενεργειακών πόρων, καθώς και των μεταφορικών αναγκών της Ε.Ε. και του ΝΑΤΟ.

Στον Αιγαιακό χώρο θα πρέπει να αυξηθούν οι λιμενικές και τουριστικές υποδομές τουλάχιστον στο αυτό επίπεδο με τους κύριους ανταγωνιστές (π.χ. Τουρκία, Κροατία κ.λ.π.) και παράλληλα να αναπτυχθούν εναλλακτικές μορφές θαλασσιού τουρισμού προκειμένου να καλύπτονται και οι 12 μήνες του έτους. Οι μεγάλες τουριστικές κρουαζιέρες να μην επισκέπτονται το Αιγαίο περιστασιακά, αλλά να το χρησιμοποιούν ως αφετηρία και τελικό προορισμό. Ο ελληνικός λαϊκός θαλάσσιος τουρισμός και ναυταθλητισμός, να αυξηθεί σημαντικά. Η θεσμοθέτηση τακτικών διεθνών διοργανώσεων στα ελληνικά ύδατα, είναι ιδιαίτερα χρήσιμη. Θα πρέπει να αυξηθεί η ναυπηγοεπισκευαστική ικανότητα της χώρας, βάσει των εθνικών, συμμαχικών και τουριστικών αναγκών. Ο πληθυσμός του Αιγαίου θα πρέπει να διατηρηθεί και να αυξηθεί περαιτέρω, μέσω του τουρισμού καθώς και σειράς μέτρων σχετικών με την συγκοινωνία, αλιεία, επιχειρηματικότητα, περίθαλψη, εκπαίδευση, ασφάλεια, φορολογία κ.λ.π.. Επιβάλλεται η πλήρης πολιτική, στρατηγική και στρατιωτική αξιοποίηση, σε εθνικό και συμμαχικό επίπεδο των ελληνικών γεωγραφικών ζωτικών σημείων ελέγχου (νήσοι Αιγαίου, Κρήτη, νήσοι Ιονίου).

Θα πρέπει να θεσπισθεί διαρκής ναυτική παρουσία στην Α. Μεσόγειο, μέσω αναπτύξεως διμερών και πολυμερών πολυεπιπέδων στρατηγικών σχέσεων με επιλεγμένα κράτη της Αφρικής και της Μ. Ανατολής.

Μελλοντικά οιαδήποτε πρωτοβουλία αναλαμβάνεται στον χώρο της Α. Μεσογείου από Διεθνείς Οργανισμούς και συμμαχίες όπως η Ε.Ε. και το ΝΑΤΟ, θα πρέπει να θεωρεί ως αυτονόητη την διαμεσολαβητική παρουσία της χώρας μας.

Να γίνουν εθνικές επενδύσεις στα δυνητικά σημεία ισχύος της χώρας μας που είναι η ιστορία, η οικουμενικότητα του πολιτισμού της, η μοναδικότητα της γεωγραφικής της θέσεως και ο ανθρώπινος παράγων.

Να δημιουργηθεί μεθοδικά η δέουσα ναυτική ισχύς η οποία θα είναι εξωστρεφής και όχι παράκτια, συνεπικουρούμενη δε από ανάλογα ανεπτυγμένη αεροπορική και χερσαία ισχύ, θα πρέπει να δύναται να αντιστρέψει την πορεία προς τον μονόδρομο του κατευνασμού και να οδηγήσει την χώρα στην επιθυμητή αξιόπιστη αποτροπή τόσο για την επικράτεια όσο και για τον ελληνισμό εκτός επικρατείας. Η αμυντικογενής θέση του «δεν διεκδικούμε τίποτε» ιστορικά ουδέποτε δικαιώθηκε.

Προϋπόθεση για την επιτυχία του παραπάνω εγχειρήματος αποτελεί η διακομματική πίστη προς αυτό, η λαϊκή μύηση και συναίνεση καθώς και η αυστηρά συνεπής τήρηση των επί μέρους χρονοδιαγραμμάτων υλοποίησεως. Η σύγχρονη Ελλάς δεσμεύεται έναντι αυτών που πέρασαν και αυτών που θα περάσουν και το ασφαλέστερο όχημα προς το πεπρωμένο της, δικαιωμένο διαχρονικά, είναι η θαλασσία ισχύς.

Αντιναύαρχος ε.α. Π.Ν. Β. ΜΑΡΤΖΟΥΚΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ήφαιστος Π. – Πλατιάς Α. «Ελληνική Αποτρεπτική Πολιτική», Εκδ. ΠΑΠΑΖΗΣΗ, 1992.
2. Κολιόπουλος Κ. «Εγχειρίδιο Στρατηγικής Σκέψης», Εκδ. Σχολής Πολέμου Αεροπορίας, 2008.
3. Λουκάς Ι. «Θαλασσία Ισχύς και Ελληνικό Κράτος», Εκδ. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ Α.Ε., Αθήναι 1998.
4. Λουκάς Ι. «Η Αδελφότητα των Αργοναυτών και η Σύγκρουση των Πολιτισμών», Εκδ. ΕΣΟΠΤΡΟΝ, Αθήναι 2003.
5. Μούρτος Γ. «Τουρκία – Ισραήλ και η Έκλειψη της Ελλάδας από τον Φυσικό της Χώρο», Εκδ. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ, Αθήναι 1999.
6. Ναχμάνι Α. «Ισραήλ, Τουρκία και Ελλάδα: Ταραγμένες Σχέσεις στην Ανατολική Μεσόγειο», Επιστημονικός Διευθυντής Ι. Μάζης, Εκδ. ΠΑΠΑΖΗΣΗ, Αθήναι 2003.
7. Τζιροπούλου – Ευσταθίου Α. «Ο εν τη Λέξει Λόγος», Εκδ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ, Αθήναι 2005.